

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
16/2012

Vår ref.
16/00091

Dato
16.11.2016

Forslag til endringer i markedsføringslovens håndhevingsregler

Ansvarlig myndighet: Barne- og likestillingsdepartementet
Regelrådets vurdering: **Grønn: Forslaget er tilfredsstillende utredet**

Regelrådet skal granske utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter, som påvirker næringslivet. Regelrådets rolle er å ta stilling til om konsekvensutredningene tilfredsstillende de kravene som utredningsinstruksen stiller, og om konsekvensene for næringslivet har blitt tilstrekkelig kartlagt. Regelrådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Regelrådets konklusjon om forslaget

Regelrådet finner at konsekvensene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt og vurdert i tråd med kravene i utredningsinstruksen pkt 2-1 og 2-2. Regelrådet vurderer at utredningen gir et godt beslutningsgrunnlag om regelverkets påvirkning på næringslivet.

1. Beskrivelse av forslaget og dets formål

På bakgrunn av en rapport fra Direktoratet for forvaltning og IKT(Difi) fra 2015 som omhandler det statlige forbrukerapparatet er det fremmet forslag om endringer i markedsføringslovens håndhevingsregler. Formålet med forslagene er å få en mer effektiv håndheving ved overtredelser av markedsføringsloven, samt tydeliggjøre Forbrukerombudets rolle som tilsyn. Forslaget er tredelt:

- Endringer for forbrukerombudet
 - får vedtakskompetanse i alle saker
 - fjerne kravet til frivillig ordning før det fattes vedtak, men beholde forhandling som primær arbeidsmetode
 - Forbrukerombudet endrer navn til Forbrukertilsynet, evt. Markedsføringstilsynet
- Endringer for Markedsrådet
 - endret slik at beslutningsdyktig ved 3 medlemmer, fra ni
 - Markedsrådet skal være ordinær klageinstans for avgjørelser fattet av Forbrukerombudet

- Forbrukerombudet skal ikke lenger kunne forelegge prinsipielle saker for Markedsrådet
- saksbehandlingen i Markedsrådet skal primært være skriftlig
- Felles for begge instanser
 - uavhengigheten reguleres direkte av lov
 - opplysningsplikt etter markedsføringsloven går foran annen lovgivning
 - overtredelsesgebyr kan ilegges i flere saker
 - tidsbegrensning på vedtak

2. Departementet/direktoratets vurdering av konsekvensene for næringslivet

Departementet vurderer at forslagene totalt sett ikke vil medføre vesentlige endringer for næringslivet. Det opplyses at Forbrukerombudet de to siste årene har fått over 11 000 henvendelser, hvorav mellom 500 og 600 saker er tatt opp med den næringsdrivende. Dette gjelder brudd på markedsføringsloven. Av disse ble bare 8 saker tatt opp i Markedsrådet i fjor. Dersom vedtakskompetansen legges til Forbrukerombudet vil de kunne fatte vedtak i noen flere saker, hvilket kan bety at flere næringsdrivende vil få vedtak mot seg, og også bli utsatt for økonomiske sanksjoner.

Når plikten til å forsøke en frivillig ordning før vedtak faller bort, kan det bety at seriøse aktører får en konkurransefordel ved at de useriøse får sanksjoner mot seg. Endringer i sanksjonsmidlene dersom opplysningsplikten ikke overholdes, vil ikke få noen økonomiske konsekvenser for næringslivet, mener departementet.

Departementet mener det vil bli rimeligere for den enkelte næringsdrivende å imøtegå vedtak, samt å påklage dem ved at saksbehandlingen i større grad er skriftlig.

3. Hvorfor Regelrådet prioriterer å uttale seg i denne høringen

Markedsføring av en virksomhets varer og tjenester er sentralt for å få omsetning av produktene. Regulering av markedsføringen er en viktig betingelse for næringslivet, og Regelrådet vurderer de foreslåtte endringene i lys av dette.

4. Regelrådet vurdering av om utredningen oppfyller kravene i utredningsinstruksen

4.1 Er minimumskravene til innhold i beslutningsgrunnlag oppfylt j.f. utredningsinstruksen 2-1?

Utredningsinstruksens punkt 2-1 angir hvilke minimumskrav som skal stilles til utredningen. Disse seks spørsmålene skal alltid besvares i enhver utredning.

4.1.1 Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?

Forslaget har en klar beskrivelse av hva som er problemet med dagens system og hvilke formål departementet ønsker å oppnå gjennom dette forslaget. De ønsker å oppnå en mer effektiv håndheving av regelverket gjennom raskere reaksjoner på lovbrudd. Dette vil ha en preventiv effekt og bidra til å sikre rettferdige konkurranseforhold. Det andre uttrykte formålet er å tydeliggjøre Forbrukerombudets rolle og ansvar. Alle de detaljerte forslagene er forankret i en av to hovedmålsettinger.

4.1.2 Hvilke tiltak er relevante?

Departementet beskriver bare endret regulering som relevant tiltak, men Regelrådet finner ingen grunn til å kritisere Barne- og likestillingsdepartementet for det. Det er allerede et gjennomregulert område og eventuelle endringer vil være gjennom endret regulering. Da håndhevingsreglene innebærer sanksjoner som overtredelsesgebyr, er det krav til lovregulering. Det er under enkelte av de detaljerte forslagene vurdert også andre tiltak, som f.eks. å gi Forbrukerombudet rett til å bringe Markedsrådets avgjørelser inn for domstolene.

4.1.3 Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?

I vedlegg til forslaget vises det til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) og konvensjonens forbud mot dobbeltstraff og kravene til organisering av organer som ilegger straff eller straffelignende sanksjoner. Det vises til forarbeidene til markedsføringsloven hvor det ble lagt til grunn at overtredelsesgebyr må anses som en straff, men at det ikke betyr at det må ilegges av en domstol. Det må likevel kunne etterprøves av organer som tilfredsstillende kravene i EMK art 10. Det prinsipielle spørsmålet knyttet til EMK er tilfredsstillende adressert.

4.1.4 Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de og hvem blir berørt?

Forslaget berører næringslivet, forvaltningen og forbrukerne og diskusjonen av positive og negative konsekvenser er strukturert under den enkelte kategori. Regelrådet har forståelse for at det kan være krevende å tallfeste konsekvensene. Konsekvensene er i hovedsak at man kan behandle flere saker der næringsdrivende bryter loven og sanksjonene kan ilegges raskere. Dette vil være en fordel for de seriøse aktørene. Av informasjonshensyn kunne det vært relevant om departementet hadde anslått størrelse på ilagte sanksjoner/overtredelsesgebyr, samt hvor mange flere saker de anslår å kunne behandle gitt samme budsjett som i dag. Dette har også betydning for hvor stor samfunnsøkonomisk nytte tiltaket har.

4.1.5 Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?

Der det er angitt ulike tiltak, er det en tilfredsstillende vurdering av hvorfor departementet ikke anbefaler andre tiltak enn de foreslåtte.

4.1.6 Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Det er ikke beskrevet forutsetninger for en vellykket gjennomføring, annet enn nødvendige lovendringer.

4.2 Er utredningens omfang og grundighet tilpasset tiltakets virkninger jf. utredningsinstruksen 2-2?

Regelrådet legger til grunn at det ideelt sett burde vært gjennomført en forenklet analyse, på bakgrunn av at forslaget omfatter så mange næringsdrivende i mindre grad. Regelrådet ser at det i praksis kan være vanskelig å tallfeste og verdsette konsekvensene utover det som allerede er gjort. Det er også usikkert om slike beregninger ville tilført beslutningsgrunnlaget merverdi. Regelrådet vurderer at de seks minimumsspørsmålene er tilfredsstillende besvart og finner dermed at utredningens omfang og grundighet er tilpasset tiltakets virkninger, ut fra vårt perspektiv.

4.3 Er tidlig involvering gjennomført dersom hensiktsmessig, jf. utredningsinstruksen 3-1?

Det fremkommer av forslagets punkt 2 hvordan prosessen frem til høringsnotatet har vært, samt at det har vært gjennomført møter med både næringslivets organisasjoner og forbrukerombudet, forbrukerrådet og markedsrådet. Samtlige ble bedt om innspill. Kravet til tidlig involvering må anses oppfylt.

4.4 Er høringsforslaget forelagt for Regelrådet, jf. utredningsinstruksen 4-3?

Høringsforslaget er forelagt for Regelrådet.

5. Særskilt vurdering om hensynet til små virksomheter

Det er ingen særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter. Forslaget innebærer ingen direkte kostnader for næringslivet, og Regelrådet kan ikke se at det er en svakhet ved konsekvensvurderingen når hensynet til små virksomheter ikke er særskilt vurdert.

6. Er det nye eller endrede regelverket utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Regelrådet mener at forslaget innebærer fordeler for de seriøse aktørene i næringslivet. Regelrådet mener at de eventuelle merkostnadene dette vil medføre for de useriøse aktørene, klart står i forhold til nytteverdien som oppnås for de seriøse aktørene.

7. Andre kommentarer

Dette er et godt utredet forslag, og det er godt strukturert og lettleselig.

8. Samlet vurdering

Regelrådet finner at konsekvensene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt og vurdert i tråd med kravene i utredningsinstruksen pkt 2-1 og 2-2. Regelrådet vurderer at utredningen gir et godt beslutningsgrunnlag om regelverkets påvirkning på næringslivet.

Med hilsen

Sandra Riise
leder
Regelrådet

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer